

**PROGRAM WŁASNY
Z ZAKRESU ZAJĘĆ PLASTYCZNYCH
W PRZEDSZKOLU SAMORZĄDOWYM
W SZCZERCOWIE**

„Zwinne rączki”

autor: Anna Smolarek

SPIS TREŚCI

I WSTĘP

II CELE OGÓLNE I SZCZEGÓLNE

III PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

IV METODY, FORMY, TECHNIKI REALIZACJI PROGRAMU

V EWALUACJA PROGRAMU

VI BIBLIOGRAFIA

I WSTĘP

Twórczość plastyczna jest jedną z ważniejszych form działalności dziecka w wieku przedszkolnym. Dzięki plastyce dziecko nie tylko pobudza i wyraża swoje myśli i emocje, ale również zaspakaja potrzebę ekspresji. Jednym z wielu zadań przedszkola jest stymulowanie rozwoju takich zdolności dzieci, dzięki którym kształtują one swoją osobowość, zwiększając tym samym szansę powodzenia w szkole i w życiu. Przedszkole ma stworzyć dzieciom warunki, w których znajdą odwagę, aby podjąć wyzwania i wykorzystać własne możliwości oraz zdolności, uczyć wiary we własne siły jak również starać się usuwać zahamowania, poczucie niepewności. Wydaje się oczywiste, że jednym z lepszych a być może najlepszym sposobem wspomagającym wszechstronny rozwój dziecka a przy tym harmonijny rozwój osobowości są zajęcia plastyczne.

Twórczość dziecięca jest czynnością odruchową, instynktowną i podświadomą. Małe dziecko przeżywa podczas tworzenia radość, zadowolenie, które pobudzają go do dalszej zabawy zarówno formą jak i barwą a widoczne efekty własnej działalności motywują dzieci do dalszych poszukiwań własnej drogi artystycznej. Wychodząc temu naprzeciw należy zaproponować dziecku różnorodne formy ekspresji, tak by dać mu możliwość odkrywania, eksperymentowania a poprzez to czerpanie radości z obcowania ze sztuką w największym tego słowa znaczeniu, ale i ze światem barw, kolorów, faktur, przedmiotów, przyrody nieożywionej i ożywionej.

Organizując zajęcia plastyczne należy pamiętać, że w każdym dziecku kryją się zdolności, siła wyobraźni i kreatywność. Trzeba je tylko ożywić, rozwijać i wspierać.

Realizacja programu z pewnością przyczyni się do ogólnego rozwoju dziecka, umożliwi mu aktywne poznawanie świata zgodnie z jego potrzebami, zainteresowaniami i dążeniami.

Program został napisany zgodnie z nową Podstawą Programową Wychowania Przedszkolnego z dnia 14 lutego 2017 r.

Zgodnie z podstawą celem wychowania przedszkolnego jest między innymi wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowaniu czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji oraz wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzenia się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne.

Z praktyki pedagogicznej wiem, że wszelkie zajęcia o charakterze twórczym – plastyka, taniec, muzyka i teatr zawsze cieszą się ogromnym zainteresowaniem dzieci.

Aktywne uczestnictwo w tych zajęciach jest dla każdego dziecka wspaniałą zabawą, daje zadowolenie, radość i satysfakcję. Poza tym pomaga w budowaniu pozytywnego obrazu – własnego „Ja”, dziecko poznaje samego siebie, oswaja się z innymi, nabiera zaufania do

siebie i własnych możliwości. To sprawia, że jest w stanie sprostać dużym wymaganiom, nawet wtedy, gdy pochodzi z zaniedbanych środowisk.

Program "Zwinne rączki" uwzględnia potrzeby i możliwości rozwojowe dzieci w wieku 3 – 5 lat oraz stanowi ważny element w edukacji dzieci i wskazuje główne kierunki pracy nauczyciela z dziećmi w rozwoju ich twórczości artystycznej.

Niniejszy program „Zwinne rączki” przeznaczony jest dla dzieci z Przedszkola Samorządowego w Szczercowie. Zajęcia będą prowadzone grupowo raz w tygodniu i będą odnotowywane w dzienniku zajęć.

II CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE

Cele ogólne:

- rozwijanie uzdolnień i zainteresowań artystycznych dzieci oraz ich wrodzonych możliwości twórczych poprzez różnorodne działania plastyczne
- odkrywanie i rozwijanie indywidualnych uzdolnień artystycznych dziecka
- rozwijanie inwencji twórczej w różnych formach aktywności twórczej dziecka
- wspieranie samodzielnych działań i zabaw twórczych dziecka
- rozwijanie pomysłowości i wyobraźni w działaniu poprzez dostarczanie dziecku materiałów, narzędzi i środków oraz wskazywanie na różne możliwości ich wykorzystania
- zaspokajanie poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, budowaniu pozytywnego obrazu samego siebie, w grupie rówieśniczej.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie wrażliwości oraz ekspresji plastycznej
- stwarzanie okazji do poznawania różnorodnych technik plastycznych oraz do eksperymentowania różnym materiałem
- wyrażanie swojej wiedzy, przeżyć i doświadczeń za pomocą plastycznych środków wyrazu
- kształtowanie twórczej postawy, kreatywności
- aktywizowanie procesów poznawczych
- rozwijanie wrażliwości zmysłowej, estetycznej
- kształtowanie umiejętności współdziałania w zespole
- doskonalenie sprawności manualnej
- bezpieczne posługiwanie się narzędziami i przyborami

- uwrażliwienie na piękno otoczenia
- odkrywanie i budzenie wiary we własne możliwości i zdolności
- rozwijanie dyspozycji psychicznych – samodzielności, wytrwałości, umiejętności planowania, dokonywania właściwych wyborów, własnego potencjału pozytywnych wartości.

III PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Osiągnięcie celów zamierzam uzyskać poprzez odpowiednio dobrane treści, formy, metody. Na zajęciach będę stosować zasady stopniowania trudności, indywidualizacji, systematyczności.

Zajęcia będą prowadzone różnymi metodami, wzajemnie ze sobą powiązаныmi. Będą to głównie metody **poszukujące, samoistne i niesamoistne**. Praca dziecka będzie opierać się na ciągłym działaniu, doświadczeniu, gromadzeniu informacji z różnych dziedzin życia.

IV METODY, FORMY, TECHNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Program edukacji artystycznej „Zwinne rączki” ma na celu rozwijanie możliwości i uzdolnień artystycznych dziecka w wieku przedszkolnym. Dobór metod i form pracy z dzieckiem sprzyjać będzie odkrywaniu wrodzonych uzdolnień i rozwojowi twórczości dziecięcej.

Na kształtowanie postawy twórczej dziecka korzystnie wpływają:

- metody aktywizujące – odkrywanie, poszukiwanie, przeżywanie i działanie,
- metody słowne - rozmowa, opowiadanie, objaśnienie, instrukcja słowna, zagadka,
- oglądowe – pokaz, wzór, przykład.

Realizując program „Zwinne rączki” powinny zostać wykorzystane wszystkie formy pracy: indywidualna, grupowa i zbiorowa. Nie wolno zapominać też o obowiązującej dla wieku przedszkolnego zasadzie nauki poprzez zabawę. Forma zabawowa powinna dominować w zajęciach o charakterze artystycznym i dlatego wskazane jest stosowanie następujących form pracy z dziećmi:

- zabawy twórcze;
- zabawy inscenizowane;
- zabawy ruchowe;
- zabawy przy muzyce;
- wycieczki;

- konkursy;
- uroczystości;
- wystawy.

Poznawanie podstawowych technik plastycznych:

- rysunek;
- malowanie farbami
- wycinanka;
- wydzieranka;
- wyklejanka;
- lepienie, modelowanie;
- sztuka składania papieru – orgiami.

Poznawanie środków wyrazu artystycznego i stosowanie ich w tworzeniu własnego obrazu:

- kredka świecowa,
- kredka ołówkowa,
- pastele suche i olejne,
- ołówek,
- flamastry,
- węgiel drzewny,
- kreda,
- farby plakatowe,
- farby wodne- akwarele,
- tusz,
- tempery,
- kolorowy papier,
- karton,
- materiał przyrodniczy (gałązki, patyczki, nasiona, muszle, kamyczki, liście, itp.),
- materiały różne (folia, skrawki materiału, bibuła, tworzywa sztuczne, włóczka, drut itp.),
- ciastolina, pianolina;

Poznawanie narzędzi pracy:

- pędzel,
- nożyczki,
- patyczek,
- palce własnych rąk,
- klej,
- sztalugi;

Poznawanie podstawowych środków wyrazu artystycznego:

· barwa, kształt, kreska, linia, plama.

Nabywanie umiejętności rozpoznawania i nazywania barw:

· barwy podstawowe: żółty, czerwony, niebieski, biały, czarny;

· barwy pochodne: pomarańczowy, brązowy, fioletowy, różowy, zielony, granatowy.

Poznawanie znaczenia barw przy wyrażaniu nastroju i przedstawianiu przedmiotów, zdarzeń i postaci.

Eksperymentowanie materiałami i narzędziami:

· posługiwanie się różnymi narzędziami,

· operowanie różnymi rodzajami linii i plamami zależnymi od narzędzia,

· rysowanie na dużych powierzchniach (kredą na asfalcie) i na kolorowych, dużych arkuszach papieru.

TECHNIKI PLASTYCZNE:

RYSUNEK KREDKĄ LUB PASTELAMI SUCHYMI NA PAPIERZE ŚCIERNYM

Na arkuszu drobnoziarnistego papieru ściernego (najlepiej w ciemnym kolorze) wykonujemy rysunek pastelami (suchymi) lub kredkami ołówkowymi. Po skończonym rysowaniu spryskujemy powierzchnię werniksem lub lakierem do włosów, aby kredka się nie zsypywała.

RYSOWANIE OŁÓWKIEM I GUMKĄ

Kartkę z bloku technicznego pokrywamy przy pomocy ołówka. Następnie gumką do gumowania, gumujemy na niej dowolne wzory.

RYSOWANIE WĘGLEM

Do rysowania węglem najlepsze są papiery o powierzchniach nieco szorstkich (pakowe, szare lub białe, można też rysować na gazecie. Przy rysowaniu można uzyskać kreski o różnych walorach od jasnej do czarnej. Na początku pracy trzeba rysować lekko. Niepotrzebne linie dadzą się łatwo usunąć np. kawałkiem flaneli. Nie pokrywamy całej powierzchni papieru węglem. Czyste plamy są ważnym elementem w kompozycji, dają kontrast. Utrwalamy lakierem do włosów, mlekiem lub fiksatywą sporządzoną z ubitego kurzego białka rozcieńczonego wodą.

RYSOWANIE ŚWIECĄ

Do rysowania świecą najlepiej nadają się świece kolorowe. Są lepsze, bo rysunek jest bardziej widoczny na białym papierze. Całość malujemy farbą akwarelową dobrze rozpuszczoną w wodzie. Najlepiej nadają się do tego farby ciemne.

RYSOWANIE NITKĄ

Przygotowujemy nitki różnej grubości oraz farby w kilku kolorach. Wybraną nitkę zanurzamy w farbie, unosimy ją nad kartką i energicznie puszczaemy. Nitka przybiera dowolny kształt. Nakrywamy ją drugą czystą kartką. Pracę przyciskamy ciężkim przedmiotem i powoli wyciągamy nitkę. Następnie rozdzielamy kartki. Działania można powtórzyć kilka razy, zanurzając nitki o różnej grubości w farbách o dowolnych kolorach.

TECHNIKA STEMLOWANIA

Technika polega na odbijaniu stempli o różnych wzorach na papierze lub innym materiale. Technika ta daje możliwość wykonania szlaczków prostych, poprzez stosowanie jednego wzoru lub szlaczków złożonych z kilku występujących rytmicznie wzorów. Metodę stemlowania można wykorzystać także podczas tworzenia złożonych kompozycji mozaikowych. Do stemlowania można wykorzystać różne nietypowe przedmioty: gumki recepturki, gumki frotki, korki, balony nadmuchane niewielką ilością powietrza lub wypełnione różnymi materiałami (mąką, solą, mąką ziemniaczaną itp.), zgniecioną gazetę lub gałganki, obręcze po taśmach klejących, nakrętki, wieczka ciekawie wytłaczane lub samodzielnie wykonać stemple np. z warzyw, plasteliny.

MALOWANIE NA SUCHO KREDKAMI ŚWIECOWYMI

Można malować nawet połamanymi kredkami. Uzyskujemy w ten sposób duże płaszczyzny, szerokie linie i plamy układając kredkę w różny sposób. Można też różnicować barwy przez nakładanie jednej warstwy kredki na drugą – otrzymamy kolory pochodne. Prace wykonane tą techniką można dodatkowo pomalować terpentyną – uzyska się ciekawy efekt rozmytych kolorów (powinno zrobić to nauczycielka bez obecności dzieci). Dzieci oglądają końcowy efekt.

MALOWANIE AKWARELĄ

Farby można mieszać. Akwarelę trzeba malować szybko, lekko, pędzel musi być obficie namoczony w farbie z wodą. Nazwa techniki (aqua po łacinie znaczy woda) wskazuje, że woda jest jednym z głównych jej składników. Charakterystyczne dla farby akwarelowej są białe prześwity, dlatego nie należy nią pokrywać całego arkusza papieru. Jest to trudna

technika, ale można ją już stosować w przedszkolu. Świetnie nadaje się do zabaw kolorami, ćwiczeń w poznawaniu barw pochodnych (np. w zabawie w malowanie tęczy), do łączenia z innymi technikami np. z rysowaniem świecą, jako tło do prac plastycznych.

MALOWANIE FARBAMI KRYJĄCYMI

Do farb kryjących zalicz się: tempery, plakatówki. Farby klejowe można sporządzić samemu. Jako spoiwa używamy kleju ugotowanego z mąki zmieszanej z wodą lub kleju biurowego. Klej mieszamy z kolorowymi farbami (każdy kolor osobno). W przeciwieństwie do akwareli do farb kryjących dodajemy biel. Można ją zrobić ze strąconej zmielonej kredy. Klejówką pokrywa się całą powierzchnię (bez prześwitów) – stąd ich nazwa. Farby można rozcieńczać wodą. Malujemy za pomocą szczecinowych pędzli płaskich. Małe dzieci mogą malować palcami lub całą ręką.

MALOWANIE GĄBKĄ

Rysujemy wzór i wycinamy go nożyczkami. Szablon nacieramy świecą, aby nie nasiąkał wodą. Wycięty szablon przypinamy spinaczem, aby się nie przesunął. Kawałkiem gąbki namoczonej w farbie lekko uderzamy w papier widoczny w okienkach szablonu. Można użyć jednego koloru lub kilku. Trzeba tylko przygotować kilka kawałków gąbki dla każdego koloru osobno. Za każdym razem szablon czyścimy czystą wilgotną ściereczką, aby nie brudził papieru.

MALOWANIE NA PODKŁADZIE Z KASZY

Kartkę grubego papieru- kartonu smarujemy bardzo dokładnie klejem roślinnym, po czym szybko posypujemy ją kaszą manną, której nadmiar po kilku minutach zsypujemy z kartki. Po zaschnięciu malujemy na tym podkładzie farbami plakatowymi lub akwarelami.

MALOWANIE WIDELCEM

Wykorzystujemy do tej techniki farby plakatowe w tubach. Wyciskamy farbę do miseczki, dodając odrobinę wody. Zanurzamy widelec i malujemy nim różne wzory na kartce bloku technicznego.

MALOWANIE NA WILGOTNYM PAPIERZE (MOKRE W MOKRYM)

Kartkę z bloku rysunkowego nawilżamy wodą. Na mokrej powierzchni malujemy akwarelami. Kolory powinny się zlewać i łączyć ze sobą, tworząc jednocześnie ciekawe wzory. Obrazek po wyschnięciu ma bardzo delikatne barwy i lekko zaznaczone kontury

przedmiotów. Technikę tę można wykorzystać, przygotowując papier do wycinanek lub tło obrazu.

Można też arkusz białego papieru mocno zgnieść i dopiero zmoczyć w wodzie. Wyciągamy i rozkładamy i malujemy. Pracę można przykleić na arkusz brystolu i umieścić w ramce.

PUENTYLIZM (POINTYLIZM)

Technika polegająca na budowaniu kompozycji obrazu poprzez zapełnianie gęsto rozmieszczonymi, różnobarwnymi punktami i kreskami kładzionymi na kartkę lub płótno czubkiem pędzla.

MALOWANIE PATYCZKAMI KOSMETYCZNYMI

Na przygotowanym na kartce szkicu za pomocą patyczka do uszu stemplujemy - „kuleczkujemy” obraz. Na kolorowej kartce dobrze wygląda obraz wykonany białą farbą, zaś na białej kartce można używać wszystkich barw. Można „malować” również na kartce, którą wcześniej samemu się zamalowało na wybrany kolor.

DEKALKOMANIA- OBRAZEK Z KLEKSA

Prace wykonane w tej technice są najczęściej dziełem przypadku. Na kartkę z bloku rysunkowego lub technicznego wylewamy niewielką ilość tuszu lub atramentu. Składamy kartkę na pół lub nakrywamy ją drugą i delikatnie gładzimy palcami (zabezpieczmy miejsce pracy starymi gazetami, gdyż tusz „lubi” wyciekać spomiędzy kartek), po czym kartki rozkładamy. Plama z tuszu powinna się rozprzestrzeniać, tworząc dwa symetryczne wzory. Po wyschnięciu można wzbogacić pracę, domalowując lub doklejając dowolne elementy. W ten sam sposób można wykonać barwne, fantazyjne plamy, wykorzystując zamiast tuszu farby klejowe, olejne lub rozcieńczone plakatówki.

FROTTAGE

Frottage to technika polegająca na odbijaniu przedmiotów o wyraźnej fakturze na powierzchni papieru. Wykorzystujemy przedmioty naturalne (deski, kamienie, korę drzew, liście, pióra) oraz przedmioty codziennego użytku (monety, sitka, kryształy, tarki do jarzyn, haftowane tkaniny, puzzle, tapety, papier ścierny o różnej grubości, monety, szyby w drzwiach o wypukłych wzorach, firanki, serwetki, grube tkaniny obiciowe itp.). Można przygotować specjalne płyty kartonowe z naklejonymi paskami, plecionkami, kołami lub postaciami. Wybrane przedmioty nakrywamy kartką papieru i pocieramy ją grafitem lub kredką woskową. Wcześniej można przygotować szkic rysunku i uzupełnić go dowolnymi

fakturami na zasadzie kolorowanki, podkładając pod kartkę różne przedmioty. W sklepach dla plastyków można zakupić grafity, którymi łatwiej pocierać papier niż zwykłym ołówkiem. Można zastosować wcześniej przygotowany szablon (np. wycięty z brystolu kształt), który podkładamy pod kartkę, a następnie boczną krawędzią kredki kreślimy szerokie linie odbijając kształt szablonu.

KOMPOZYCJE Z PAPIEROWYCH KÓŁ I INNYCH FIGUR Z ELEMENTAMI TECHNIKI ORIGAMI.

Z białych lub kolorowych kartek papieru wycinamy kółka różnej wielkości. Koła tworzą „bazę kół”, z których zostaną wykonane prace. Kolejne etapy wykonania pracy:

- wybranie kółek o odpowiedniej wielkości,
- składanie kółek – w pierwszym etapie składamy koła na połowę (koła można składać w dowolny sposób – pojedynczo lub wielokrotnie, ilość złożonych kół w danej pracy jest dowolna),
- ułożenie kompozycji,
- przyklejanie kolejnych elementów kompozycji na kartkę,
- drobne elementy można dorysować mazakami, kredkami lub wyciąć z papieru kolorowego.

NAKRAPIANIE TUSZEM

Z papieru wycinamy różne kształty, układamy szablony na papierze kredowym, następnie rozprowadzamy kolorowy tusz za pomocą pocierania o grzebień zamoczoną w tuszu szczoteczką do zębów.

BARWIENIE RURKĄ DO NAPOJÓW

Mocno rozcieńczone dowolne farby wodne lub tusze spuszczone dużymi kroplami na papier i za pomocą plastikowej rurki do napojów rozdmuchujemy je w różne strony (dmuchamy dość mocno). W zależności od kierunku rozdmuchiwanie otrzymamy różnej grubości „nitechki”. Najcieńsze wzorki uzyskamy wówczas, gdy trzymamy rurkę pionowo do papieru i w trakcie dmuchania poruszamy nią energicznie w różnych kierunkach.

WYDZIERANKI

Jedna z prostszych technik plastycznych, często stosowana w pracy z dziećmi. Jest wspaniałą okazją do ćwiczeń sprawności palców i dłoni. Rozwija wyobraźnię i zachęca do twórczego działania. Istnieje wiele sposobów tworzenia wydzieranek. Podczas działań można stosować wiele różnorodnych materiałów, dzięki czemu efekty mogą być zaskakujące. Poniżej prezentujemy różne przykłady wydzieranek.

WYCINANKI

W młodszych grupach elementy wycina prowadząca. Dzieci umieszczają je na płaszczyźnie kartki i swobodnie je malują. Dzieci samodzielnie operują nożyczkami, nadając wycinankom odpowiednie kształty. Tworzą kompozycje nadając im własne nazwy. Wybrane rodzaje wycinanek:

- z papieru kolorowego o jednej barwie
- z papieru kolorowego o różnych barwach
- ze starych gazet i czasopism: czarno- białych i kolorowych
- o kształtach dowolnych
- o kształtach wybranych figur geometrycznych – jednego lub kilku rodzajów (kwadraty, wielokąty itp.)
- z wykorzystaniem światła (symetryczne, asymetryczne)
- łączenie wycinanki z farbami, tuszem, kredkami.

POSYPYWANE OBRAZKI

Na papierze lub kartonie (białym bądź kolorowym) szkicujemy obrazek, a następnie malujemy klejem po liniach naszego rysunku. Bierzymy z woreczków garść herbaty, piasku, kaszy lub innego sypkiego materiału i posypujemy obrazek. Dociskamy drobinki dłońmi do podłoża i strząsamy nadmiar materiału.

WYKLEJANKA Z BIBUŁY

Z karbowanej bibuły wycinamy paski o szerokości 1 centymetra. Odrywamy kawałki bibuły a następnie palcami formujemy z nich kulki, które umieszczamy w przygotowanych wcześniej pojemnikach (w każdym pojemniku inny kolor). Przygotowany szablon pokrywamy klejem, następnie wypełniamy powierzchnię kulkami o odpowiednich kolorach.

MOZAIKA Z MAKARONU

Gromadzimy drobne makarony o różnych kształtach i kolorach. Na przygotowanym kartonie (białym lub kolorowym) układamy dowolną kompozycję i przyklejamy mocnym klejem. Makarony układamy gęsto i dociskamy dłonią do podłoża. Kompozycję możemy również mocować na podłożu z plasteliny i uzyskać dodatkowo kolorowe tło. Fragmenty pracy można pomalować plakatówką lub akwarelą.

PRACE Z MASY SOLNEJ

Przepis na masę solną: •400g mąki pszennej •400g sól (drobnoziarnista) •250 ml wody
można dodać trochę oleju

Składniki mieszamy w równych proporcjach stopniowo dodając wodę. Masa ma być plastyczna, dobrze wyrobiona. uwagi:

- do masy solnej można dodać 4 łyżki kleju do tapet (rozrobionego wcześniej w niewielkiej ilości wody),
- masę solną można zabarwić na dowolny kolor pigmentem, który należy dodać podczas jej wyrabiania,
- po wyschnięciu modele można pomalować w dowolne wzory farbami plakatowymi.

RZEŻBY Z CIASTOLINY

WAŁECZKI Z PAPIERU

Z miękkiego papier np. ręcznika papierowego, robimy wałeczki i zamoczone w klejstrze nanosimy na wcześniej przygotowany na kartonie rysunek. Można wypełnić całą kartkę rozpoczynając od konturów lub obkleić same kontury. Gdy klej wyschnie malujemy pracę farbami. Podobną pracę można zrobić używając miękkiej kolorowej bibuły. Wtedy pracy nie należy malować.

NAKRAPIANE OBRAZY

Z papieru wycinamy różne kształty, układamy szablony na papierze, następnie rozprowadzamy kolorową, rozcieńczoną farbę za pomocą szczoteczki do zębów i grzebienia, pocierając zamoczoną w farbie szczoteczkę o grzebień.

ZABAWA W DOMALOWYWANIE

Równie ciekawą techniką jest zabawa w domalowywanie. Technika ta polega na „współpracy” z fotografem. Połowa obrazka jest zrobiona z pociętych fotografii pochodzących z czasopism, drugą domalowuje dziecko.

Technika ta uczy wycucia proporcjonalności. Zmusza do mieszania kolorów i dopasowywania odcieni do tych na zdjęciu.

V EWALUACJA PROGRAMU

Realizacja programu umożliwi nauczycielowi dokonywanie systematycznej ewaluacji, której można dokonać poprzez:

- analizę osiągnięć dzieci, postępów,
- udział w konkursach plastycznych,
- zapisy w dzienniku zajęć

Ewaluacja służy także samemu nauczycielowi, który ma na jej podstawie możliwość dokonania samooceny swojej pracy z dziećmi oraz okazję do refleksji nad swoimi kompetencjami, wiedzą merytoryczną o twórczości artystycznej dziecka w wieku przedszkolnym.

VI BIBLIOGRAFIA

1. Bogdanowicz M.: Metoda Dobrego Startu, WSiP, Warszawa 2008.
2. Gloton R., Clero C.: Twórcza aktywność dziecka, WSiP, Warszawa 1985.
3. Lam W.: Sztuka dziecka i jej naturalny rozwój, Nasza Księgarnia, Warszawa 1966..
4. Sacher W.A.: Słuchanie muzyki i aktywność artystyczna dzieci, Kraków, Impuls, 1999.
5. Zborowski J.: Rozwijanie aktywności twórczej dzieci, WSiP, Warszawa 1986.

Artykuły:

1. Kisslinger - Dąbrowska E.: Jak inspirować przedszkolaka do twórczości? W: Edukacja w Przedszkolu, Raabee, 1999.
2. Opilowska T.: Ekspresja i percepcja plastyczna i jej rola w kształtowaniu osobowości dzieci W: Życie Szkoły, 1985/ nr 7 – 8.
3. Samoraj M.: Artystą być... w przedszkolu., W: Edukacja w Przedszkolu, Raabee, 1999.
4. Skrzetuska G.: Edukacja dziecka przez sztukę, W: Plastyka w Szkole